

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 20 februari 1917 kl. 12 m.

Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 3 i anledning av dels motion nr 281 om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder till förhindrande att odlad jord ligger obesädd och i uppenbar vanhävd, dels motion nr 282 om skrivelse till Kungl. Maj:t angående verkställande av undersökning, i vilken omfattning den odlade jorden är besädd med brödsäd m. m., dels motion nr 283 om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åstadkommande av utredning, huruvida och i vilken omfattning odlad jord ligger i vanhävd m. m., dels motion nr 328 om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder i syfte att öka sädproduktionen i riket.

Uti inom andra kammaren väckta och till utskottet remitterade motio-
ner har yrkats:

1:o i herr *Sjöbloms* m. fl:s motion nr 281, »att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda och redan till denna riksdag inkomma med förslag till åtgärder, som förebygga, att större eller mindre delar av vårt lands odlade jord få ligga obesädda eller uppenbart vanhävdade».

2:o i herr *Nilssons* i Tånga m. fl:s motion nr 282,

a) »att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t genom lantbruksstyrelsen, hushållningssällskapen

samt statens och kommunernas livsmedelsnämnder skyndsamt igångsätta undersökningar om uti vilken omfattning den odlade jorden är besädd med brödsäd, samt

b) med stöd av lagen om förfogande över viss egendom vid krig, krigsfara eller andra utomordentliga av krig föranledda förhållanden, eller annorledes genom här ovan nämnda myndigheter eller andra för ändamålet utsedda organ vidtaga sådana åtgärder, varigenom största möjliga jordareal besås med brödsäd eller andra produkter, som kunna tjäna att öka tillgången på livsmedel.»

3:o i herrar *Akerlindhs* och *Euréns* motion nr 283, »att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning:

dels om och i vilken utsträckning odlad jord ligger i vanhävd i landet;

dels och för den händelse obrukad jord skulle förefinnas i större utsträckning, vilka åtgärder som bära vidtagas för att densamma skall fortast möjligt kunna tagas i anspråk för brödsädesodling och livsförnödenheter; samt

att Kungl. Maj:t, efter det sådan utredning ägt rum, ville vidtaga åtgärder i berörda syfte, eller till riksdagen inkomma med det förslag utredningen anses bära föranleda.»

4:o i herr *Vennerströms* m. fl:s motion nr 328, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville skyndsammast möjligt låta undersöka, på vad sätt och under vilka villkor staten, dels genom tillhandahållande och förmedling av lantbruksredskap, arbetskraft, utsäde, gödningsämnen o. s. v. åt behövande odlare, dels genom att besätta landets vanhävdshemman i sädesproducerande skick kan på kraftigaste sätt öka sädesproduktionen, samt att Kungl. Maj:t ville antingen i förordningsväg, om så ske kan, vidtaga nödiga åtgärder, eller, om så är nödvändigt, för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda».

Utskottet, som föreslagit nämnda fyra motioner till behandling i ett sammanhang, tillåter sig med avseende på de av motionärerna förebrogta motiveringarna hänvisa till respektive motioner.

Utskottet.

Det i förevarande motioner från skilda synpunkter behandlade spörsmålet hör till dem, som världskriget och den därav i snart sagt alla länder föranledda dyrtiden alltmer skjutit fram i förgrunden. Också har det även i vårt land inom alla lager av befolkningen tilldragit sig den livligaste uppmärksamhet, varom icke minst ovan anförda motioner bära vittne.

Utskottet kan för sin del icke annat än till fullo instämma i det av motionärerna betonade önskemålet, att allt måtte bli gjort, som göras kan, i syfte att öka sädesproduktionen i riket. Omsorgen härom framstår desto angelägnare, som det skede, vari krigshändelserna på senaste tiden inträtt, bidragit att göra faran för livsmedelsbrist än mer överhängande. För att råda bot på denna brist, så långt det över huvud låter sig göra, synes det verksamma medlet i främsta rummet bestå i ett tillvaratagande i största möjliga mån av den odlade jorden för befolkningens förseende med livsmedel. Oförnekligt torde vara, att döma av de talrika exempel, som i motionerna framdragas, och av vad utskottet i övrigt har sig bekant, att en icke obetydlig del av den odlingsbara jorden — däribland även donationsjord samt i städer tomtindelad men icke såsom byggnadstomter i bruk tagen mark — på grund av vanhävd eller andra skäl för närvarande ligger obrukad och obesädd. En allsidig utredning om i vad mån detta är fallet synes i första hand vara av behovet påkallad. Men därjämte är enligt utskottets åsikt nödvändigt, att sådana åtgärder vidtagas, varigenom den obrukade eller vanvårdade jorden i största möjliga utsträckning toges i anspråk för produktion av brödsäd och andra oundgängliga födoämnen. För uppnående av ett effektivt resultat i detta avseende är ett ingripande från statsmaktens sida den enda utvägen, vare sig det gäller en understödjande verksamhet eller andra medel, som kunna befordra lösningen av här förevarande fråga. Självfallet är därvid, såsom även vissa av motionärerna påpekat, att sådana åtgärder böra vara helt uteslutna, varigenom skötsamma men av bristande resurser lidande odlare skulle kunna utsättas för ett obehörigt tryck.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet i anledning av motionerna nr 281, 282, 283 samt 328 hemställa,

att andra kammaren för sin del måtte besluta, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t tacktes, på sätt som befinnes lämpligt, låta verkställa utredning om och i vad mån större eller mindre delar av landets odlade jord ligger i vanhävd eller eljest är obesädd samt, efter det dylik utredning ägt rum, vidtaga de åtgärder, som erfordras för att största möjliga jordareal må bliva besädd med brödsäd eller andra produkter, som kunna tjäna att öka tillgången på livsmedel, eller, om riksdagens medverkan

därtill skulle visa sig nödvändig, redan till denna riksdag inkomma med de förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 16 februari 1917.

På utskottets vägnar:

Walter Kant.

Närvarande vid förevarande ärendes slutbehandling: herrar Kant, O. Nilsson i Örebro, Isaksson, Johanson i Gäre, Sjögren, Mossberg, Hansson i Gårda, Gabrielsson, Erikson i Uppsala samt Persson i Fritorp.